

Boganmeldelser:

Ivan Z. Sørensen: Gid De havde set mig dengang

Politiken 30 november 2002, 4 . sektion side 13

Heltinder og skønne gudinder

En lærd lystvandring i Blixens inspiration fra Tizians malerier.

Ivan Z. Sørensen: Gid De havde set mig dengang. Et essay om Karen Blixens heltinder og Tizians gudinder (Gyldendal, 200 sider, 198 kr.).

Af Mette Winge

Goethe und kein Ende har man sagt om forskningen omkring Goethe og hans forfatterskab, for man har aldrig kunnet blive færdig med ham. Det samme gælder snart Karen Blixen. Blixenlitteraturen er efterhånden ganske omfattende, og det er ikke sært, for der er mange forhold, det er oplagt at undersøge i forbindelse med hendes forfatterskab.

Særlig ét område fængsler litteraturfolket, og det er Karen Blixens inspirationer eller rettere den måde, hvorpå hun inddrog anden kunst - især billedkunst - og litteratur i sine fortællinger. Det sidste - hvordan en forfatter former sit værk eller lader det formes ved at forholde det til andre værker - kaldes i moderne litteraturteori for intertekstualitet, mens man i gamle dage nøjedes med at tale om påvirkninger, når man gennem tekstsammenligninger kunne godtgøre, hvordan en forfatter havde studeret og evt. lånt/hugget fra en ældre forfatter.

Læseren kommer langt omkring i dette lærde, men alligevel ganske elegante essay om Karen Blixens heltinder og den italienske renæssancekunstner Tizians skønne gudinder, som den danske lektor ved universitetet i Firenze, Ivan Z. Sørensen, har skrevet. Elegancen består i, at det lykkes forfatteren - på trods af et stort antal citater og omtaler af mange forfattere, både de store gamle som Guy de Maupassant med hans 'Boule de suif', J. Barbey D'Aurevillys 'Le Chevalier des Touches', Rousseaus 'Julie ou La nouvelle Héloïse' og Paludan-Müllers 'Adam Homo' foruden af en lang række moderne litteraturforskere - at give sin fremstilling en behagelig lethed, som gør, at den på trods af stofmængden er en fornøjelse at læse. Han har ikke læst Blixen for ingenting.

Bogen, som handler om to Blixen-tekster, nemlig 'Héloïse' fra samlingen 'Vintereventyr' og 'Ehregard', har som titel slutordene fra 'Héloïse': 'Gid De havde set mig dengang', og så går det ellers løs med besøg i Blixens billedgalleri og i hendes klub af berømte døde poeter samt med citater fra den danske Blixenforskning.

Billedtekst:

Kvinde med spejl. Motiver fra den klassiske mytologi blev i 1500-tallet et påskud for både malere og kunder: »Et emne - som snarere kunne henregnes under genremaleriet - nemlig det venezianske kurtisaneportræt, skjulte sig ofte bag et tyndt mytologisk slør«, mener Carlo Ginzburg. Herren her er på besøg hos og ganske domineret af den selvbevidste kurtisane, ifølge Rona Goffen. Maleri af Tizian, 1513-15, Musée du Louvre, Paris.

Det, der måske især gør bogen her anderledes end så megen anden Blixen-forskning, er inddragelsen af de gamle malerier, og det er nok denne del af fremstillingen, som virker mest som øjenåbner. Blixens humor bliver fint præciseret, og selv om bogen kun handler om to Blixentekster, får man faktisk et glimrende og egentlig også ganske dybt indblik i hendes forfatterskab.

Ivan Z. Sørensen udgav sidste år sammen med Ole Togeby den nærmest Sherlock Holmes-agtige afdækning af fortællingen 'Vejene til Pisa' fra samlingen 'Syv fantastiske fortællinger', der havde den sigende titel 'Omvejene til Pisa'.

'Gid De havde set mig dengang' afdækker også vejen ad hvilken, og den bliver en fornøjelsesvandring, blandt andet fordi en del af det lærde stof er komprimeret og lagt hen i noterne, så fremstillingen bliver gjort læservenlig, og det er ikke altid, det er tilfældet, når forskere forsøger at kigge forfatterne over skuldrene.

METTE WINGE boger@pol.dk

Berlingske Tidende 30 november 2002, 2 Sektion, MAGASIN side 10

Blixens indre billeder

Billed-analyse: Karen Blixens inspiration fra malerkunsten - især Tizian - i fin ramme i Ivan Z. Sørensens essay »Gid De havde set mig dengang«.

*Ivan Z. Sørensen: Gid De havde set mig dengang. Et essay om Karen Blixens heltinder og Tizians gudinder. 200 s. illustr., 198 kr. Gyldendal.
Fire stjerner*

Af Eva Pohl

Malerkunsten har åbnet døre for Karen Blixens kreativitet. Ikke blot tegnede og malede hun selv. Hun havde også et indre billedgalleri - de kunstværker, hun havde set.

Sidste år kom Ivan Z. Sørensen og Ole Togeby's fine indfaldsvej til Karen Blixens kreative rum, bogen »Omvejene til Pisa«. De to forfattere åbnede en både konkret og malerisk vinkel for læseren med deres fortolkning af Blixens fortælling »Vejene omkring Pisa«. Hvor man tidligere især har lagt vægt på Karen Blixens intense dialog med verdenslitteraturen, kom Sørensen og Togeby's bog tæt på Blixens metode ved at se nærmere på hendes inspiration fra malerkunsten.

Nu går Ivan Z. Sørensen alene ind i Blixens »værksted« med bogen »Gid De havde set mig dengang«. Her står Karen Blixens lydhørhed overfor malerkunsten atter centralt. Hun har haft et stort indre billedgalleri at trække på. Karen Blixen har selv udtalt, at når hun er gået i stå i skriveprocessen, har det gerne været malerkunsten, der fik hende i gang igen. Hun har selv været visuelt orienteret i sin kreativitet.

Men det er de store i malerkunsten, som har været direkte inspirerende. Værker af Tizian (ca.1485-1576) og Veronese (ca.1528-1588) er dukket op for det indre blik. Det viser Ivan Z. Sørensen fint i sin analyse af Blixens fortællinger »Heloïse« og »Eh rengard«. »Heloïse« slutter med en erfaring, der berører alle kvinder og deres selvforståelse: »Fra os tager tiden så meget. Og til sidst alting«.

Billedtekst:

Karen Blixen: »Jeg tror slet ikke på, at viljen er det eneste, og da slet ikke i kunst«. Her fotograferet i 1958 (Gyldendal Billedbibliotek). Illustr. fra bogen.

Mellem kunst og liv

»Heloïse« får mere krop, når man noterer sig den mandlige hovedpersons bemærkning om, at »hun dog uden al tvivl var i slægt med Tizians og Veroneses gudinder«. Og hvis man ikke umiddelbart ser Tizians og Veroneses malerier med fremstillinger af Venus for sig, så er Ivan Z. Sørensen's bog en fin hjælp. Den leverer en række farvegengivelser af de billeder, Blixen er inspireret af, herunder Tizians vovede »Venus af Urbino«.

Ivan Z. Sørensen gør et væsentligt stykke arbejde ved at vise den tætte forbindelse mellem Blixens litterære univers og malerkunsten. Han pointerer, at Blixens fortællinger ligner Tizians kunst ved at være »konturløse i hele deres anlæg«.

Ivan Z. Sørensen går desuden engageret ind i en beskrivelse af Blixens kredsen om modsætningen mellem kunst og liv - mellem kærligheden og beskrivelsen af den. En modsætning, som megen kunst, netop drejer sig om. Som han formulerer det: »forholdet mellem kunst og liv er en kompleks affære«. Ja, mon ikke. Man kan få et helt liv til at gå med at trænge ind på emnet.

Dér, hvor det begynder at blive virkelig spændende, lukker han imidlertid også af. Han fremhæver, at Blixen holder mere af Diana end af Venus. Og han spørger relevant, om Blixens forkærlighed for Diana-rollen er et udslag af hendes uforløste forhold til Denis Finch-Hatton. Men Ivan Z. Sørensen er diskret og bryder sig ikke om at gå for tæt ind på det biografiske stof. Det er dog her, nogle perspektiver begynder at tegne sig for læseren.

Ivan Z. Sørensen har ikke blot sans for Blixens sammensatte univers, han har også sans for udvekslingen på tværs af kunstarterne. Ved at vise de billeder, der er dukket op i Blixens indre billedgalleri, understreger han den sanselige side af kunsten. Det, der trækker ned i fremstillingen er den uro, der opstår med de mange henvisninger og citater.

Han burde skrive sig Blixens egen udtalelse: »jeg tror slet ikke på, at viljen er det eneste, og da slet ikke i kunst« bag øret. Man må godt skabe rum for det utøjlede.

Flensborg Avis 30 november 2002, side 13 / KULTUR

Blixen, humor og billedkunst

Af Henrik Tjalve

Ivan Z. Sørensen er dansk lektor i Firenze. Hans interesse for Blixens forfatterskab og hans geografiske nærhed til den store kunst i Firenzes kunstgalleri, Uffizi"erne, indgår i hans "Gid De havde set mig dengang" en højere enhed.

Ved at stille skarpt på Blixens fortælling "Heloïse" fra samlingen "Vinter-Eventyr" og "Ehrengard" vil han forsøge at afsløre nogle af de kilder, Blixen trak på i sin kunst.

Sørensen skriver om sit emne med stort detalje viden. En lang række af de billeder, som omtales, gengives i farver, og i et fyldigt noteapparat dokumenteres og diskuteres.

Det er en bog ikke alene for Blixenspecialister, en af forfatterens pointer er påvisningen af hvor stor en rolle humor spillede for Blixen, og en sådan humorens lethed gennemstrømmer da også dette lærde værk, som fremstår på en sjældent smuk måde.

Ivan Z. Sørensen: Gid De havde set mig dengang. Et essay om Karen Blixens heltinder og Tizians gudeinder. 200 s., ill. 198 kr. Gyldendal.

Essay: Blixen-detektiv efter mange spor

Essay om to Karen Blixen-fortællinger indeholder en masse oplysninger, men intet helhedssyn.

Ivan Z. Sørensen: GID DE HAVDE SET MIG DENGANG. Et essay om Karen Blixens heltinder og Tizians gudinder. 196, ill. 198 kr.

Af Johs. H. Christensen

Det kræver et grundigt efterforskningsarbejde at opdage og udpege referencerne og især at gøre rede for deres betydning for historien.

Ivan Z. Sørensen, der er dansk lektor ved universitetet i Firenze, er en rigtig sporhund. I denne bog har han koncentreret sig om to af Blixens fortællinger: Heloïse, der står i Vintereventyr, og den posthumt udgivne Ehrengard. Den første hører til de flittigst fortolkede i forfatterskabet, og Ivan Z. Sørensen bruger da også en del energi på at diskutere og afvise sine forgængeres synspunkter. Ligesom der som hævdet af Milan Kundera - foruden Kafkas forfatterskab også findes en kafkalogi, dogmatiske stridigheder om den rette forståelse af Kafka, der er ved at overskygge hans digtning, sådan også med Blixen: I tiltagende grad synes blixologien frem for hendes bøger - at have sig selv som formål.

Slynget komposition

I bogen her fremlægges der ikke nogen sammenhængende eller perspektiverende fortolkning af de to fortællinger. Fremstillingen er som det hedder i forordet »tænkt i retning af en arabesk, sådan som denne genre forstås inden for musikken: en lille asymmetrisk slynget komposition«.

Det program lever forfatteren op til, for spørger nogen, hvad hans bog handler om, så må i hvert fald jeg svare: Det ved jeg ikke rigtigt, bortset fra at den handler om Blixen, to af hendes historier, andre fortolkere og en række overvejelser om maleres, specielt Tizians mulige indvirkning på hendes tekst, idet den kvindelige nøgenhed er en slags elektrochok i fortællingen om Heloïse. Og Tizian har malet en række sanselige og yppige billeder af afklædte, lækkert udfordrende kvinder fra den antikke mytologi, vigtigst er i denne sammenhæng Venus af Urbino (Uffizierne i Firenze) med den pirrende anbragte venstre hånd. Sikkert er det, at der i historien indgår en række allusioner.

Med Aage Henriksens ord, som Sørensen citerer: »Bagtæpper, der et for et trækkes op.« Der er naturligvis heltinden, titelpersonen Heloïse, men er hun til stede, så er middelalderteologen Abelard det også, for hans tabte elskede hed akkurat sådan, og deres vilde, tragiske kærlighedshistorie er blandt de første og mest berømte i en lang europæisk tradition.

Samtidig udviklede han en forsoningslære, som måske måske ikke har sat sig spor i fortællingen. Endvidere spiller en novelle af den franske forfatter Maupassant en rolle, det samme gør en historie af Blicher, digte af de engelske lyrikere Pope og Tennyson, dernæst hentydningerne til malerkunsten og endnu flere digtere.

Man skal være en ihærdig detektiv for både at opdage sporene og tilbagevise litterater, som tidligere er gået galt af dem. Og Ivans Z. Sørensen er en ren Sherlock Holmes. Derfor rummer hans bog også mange nyttige og interessante oplysninger, og den er god at have i hånden:

Glittet papir med smukt gengivne malerier af store kunstnere. Sprogligt lever forfatteren ikke altid op til den fornemme standard, som når det floskuløst hedder: »Den afsluttende forklarelse i Heloïse holder ikke vand.«

Intet helhedssyn

Det er overhovedet problemet i blixologien: Man får en masse oplysninger, snart spidsfindige, snart skarpsindige iagttagelser, men intet helhedssyn, ingen livsanskuelse, ikke engang en vejledning i Karen Blixens, skønt hun citeres for en bemærkning om, at »ingen bliver en stor digter i dag () uden en sammenhængende livsanskuelse«. Vil man have besked om den, må man gå til andre, f. eks. Aage Henriksens essays.

Ham går Ivan Z. Sørensen også til, hårdt til endda, nemlig for at finde fejl, og som bekendt skal den, der søger, finde. Til gengæld finder man sjældent mere, end man søger.